

Kansalliskirjaston vuosikertomus 2021

Johtajan terveiset

Takanamme on nyt uuden strategiakauden ensimmäinen vuosi. Vuosi 2021 oli hyvin menestyksellinen pandemiasta ja siihen liittyvistä rajoituksista huolimatta. Tulokset olivat erinomaisia, ja toiminnassamme näkyi vahva innovatiivinen kehittäminen ja verkostoyhteistyön vahvistaminen.

Kansalliskirjaston rooli valtakunnallisten palvelujen tuottajana on selkiintynyt ja vahvistunut. Olemme hyvin iloisia, että sekä digitaalisten palveluidemme että aineistojemme käytössä on nähtävissä jo usean vuoden kestänyt merkittävä kasvu. Lisäksi huomattavat lahjoitukset mahdollistivat jälleen isojen hankkeiden käynnistämisen.

Kulttuuriperintökentälläkin kiinnostusta herättänyt kestävän kehityksen ohjelmatyömme on edennyt hyvin, ja lähivuosina voimme paremmin arvioida mm. toimintamme hiilijalanjälkeä.

Haluan kiittää menestyksen vuodesta henkilökuntaamme sekä rahoittajia, lahjoittajia ja ystäviä, jotka tukevat toimintaamme joka päivä.

Cecilia af Forselles
professori, ylikirjastonhoitaja

Sähköisten aineistojen käyttö ja saatavuus

Digitoitujen aineistojen sivulataukset

23,6 milj.
15,0 milj. (+57 %)

Digitoidut sivut

2,32 milj.
1,57 milj. (+48 %)

Käynnit finna.fi:ssä

3 842 074
2 903 321 (+32 %)

Finna.fi - haettavissa olevat tietueet

17,5 milj.
15,9 milj. (+10 %)

2021
2020 (muutos)

Aineistojen kartunta

Vastaanotetut fyysiset vapaakappaleet

82 034

98 173 (-16 %)

Kansallisbibliografian koko (Fennica+Viola)

2 230 814

2 178 836 (+2 %)

Vastaanotetut e-vapaakappaleet

25 589

63 762 (-60 %)

Verkkoarkiston kasvu

268 milj.

211 milj. (+27 %)

2021

2020 (muutos)

Rohkeasti kohti kestävää muutosta

Vastuullisuus on meille tärkeä asia, ja Kansalliskirjasto panostaa merkittävästi palvelujensa kehittämiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Kestävän kehityksen ohjelmamme valmistui, ja ohjelma tähtää kunnianhimoisesti hiilineutraaliin Kansalliskirjastoon vuoteen 2030 mennessä.

Tutustu [*Kansalliskirjaston kestävä kehityksen ohjelmaan vuosille 2021-2030.*](#)

Kansalliskirjasto tuo kulttuuriperinnön yhteiseksi hyväksi

Grapevine

1930-luvun lehdet aukesivat avoimeen verkkokäyttöön

Kansalliskirjaston digitoitujen lehtien tarjonta laajeni vuoden 2021 alussa 10 vuodella, kun käyttöön tulivat kaikki Suomessa vuoden 1939 loppuun mennessä julkaistut lehdet.

Lehdet ovat yleisökäytössä digi.kansalliskirjasto.fi-palvelussa.

Aineiston avaaminen perustuu Kansalliskirjaston ja Kopioston väliseen sopimukseen lehtien käyttöoikeuksista.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

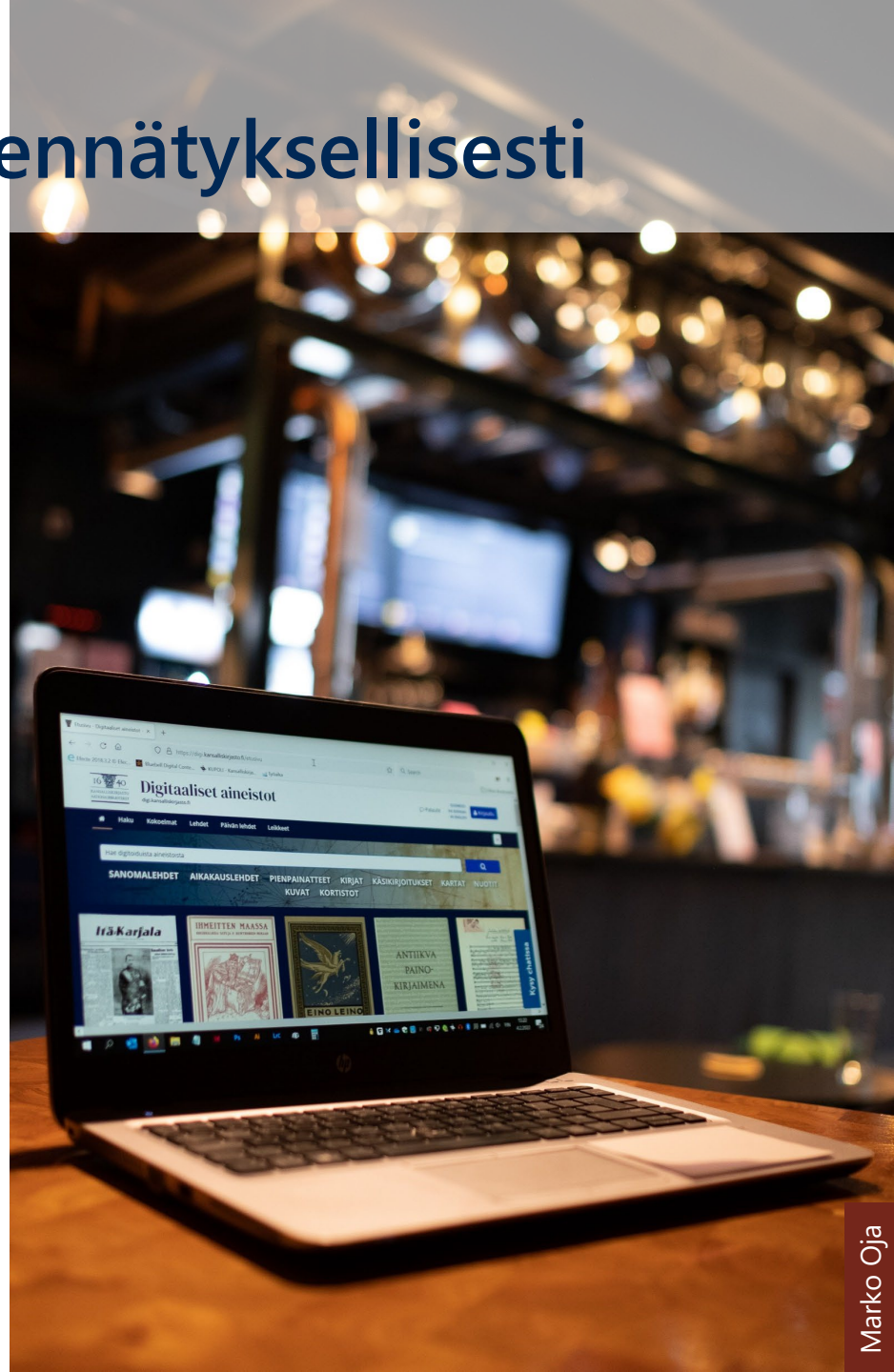
Digitoitujen aineistojen käyttö kasvoi ennätysellisesti

Kirjastossa digitoitiin kuluneen vuoden aikana 2,3 miljoonaa sivua aineistoa.

Digitoitujen aineistojen käyttö digi.kansalliskirjasto.fi-palvelussa kasvoi ennätyselliset 63 %.

Käytetyimpiä aineistoja olivat sanomalehdet (noin 50 % käytöstä) ja aikakauslehdet (noin 40 % käytöstä). Muita paljon käytettyjä aineistoja olivat pienpainatteet, kirjat, kartat ja nuotit.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

Sibeliuksen sävellyskäsikirjoitusarkisto kansalliseen Maailman muisti -rekisteriin

Kansalliskirjaston Sibeliuksen sävellyskäsikirjoitusten arkisto sisältää erilaisia luonnoksia, puhtaaksi kirjoitettuja partituureja sekä säveltäjän merkintöjä sisältäviä nuottipainoksia. Kokoelmista löytyy myös runsaasti hänen kirjeenvaihtoaan.

Kansalliskirjaston Sibelius-käsikirjoitusarkisto on erittäin merkittävä ja ainutlaatuinen niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

Koronaa, vaaleja ja Suomen jalkapallomenestystä Suomalaiseen verkkoarkistoon

Kansalliskirjaston tehtävänä on arkistoida kotimaista verkkoaineistoa. Aineistoja kerätään kerran vuodessa toteutettavassa Suomi-keräyksessä, jatkuvina keräyksinä ja kohdennettuina teemakeräyksinä. Vuoden 2021 teemakeräyksiä olivat mm. korona, kunnallisvaalit, tutkitun tiedon teemavuosi ja Tokion olympialaiset.

Kerätty aineisto tallennetaan Suomalaiseen verkkoarkistoon, ja se tulee asiakkaiden käyttöön Kansalliskirjastossa, [vapaakappalekirjastoissa](#), Eduskunnan kirjastossa ja Kansallisessa audiovisuaalisessa instituutissa.

Verkkoarkiston käyttöliittymä uudistuksen myötä voimme tarjota tallennetut Twitter- ja video-aineistot asiakaskäyttöön perinteisten verkkosivujen lisäksi.

Finna.fi-verkkopalvelun suosio kasvoi merkittävästi

Kansalliskirjaston ylläpitämässä Finna.fi-verkkopalvelussa vierailtiin vuonna 2021 liki neljä miljoonaa kertaa. Tämä on 32 % enemmän kuin edellisvuonna.

Kuluneena vuonna kävijät tyypillisesti etsivät luettavaa kirjoista ja artikkeleista, katselivat elokuvia ja uppoutuivat arkistojen saloihin. Myös korkeakoulujen opinnäytetöitä selailtiin vuoden aikana runsaasti.

Ylivoimaisesti suosituimpia aineistoja olivat edellisten vuosien tapaan kuvat. Niiden katselukertoja kertyi yhteensä yli kuusi miljoonaa.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

Melinda löytyy jo lähes kaikkialta Suomesta

Melinda on kansallinen metatietovaranto, joka kokoaa kirjastoaineistojen kuvailevat metatiedot yhteen paikkaan.

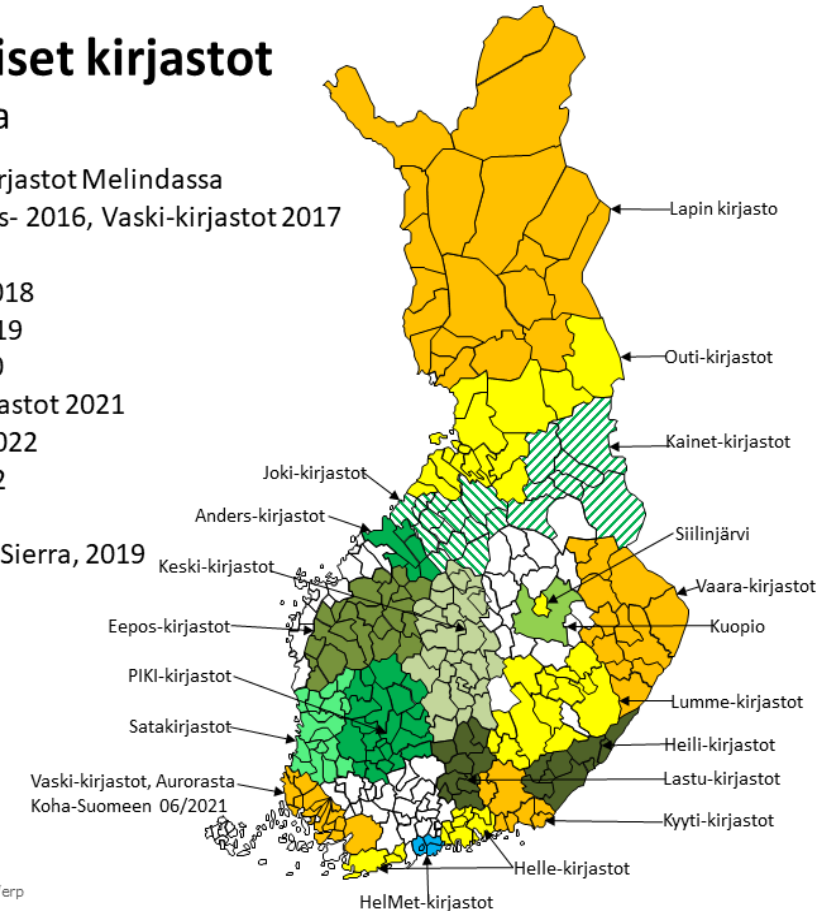
Kansalliskirjasto kehittää Melindan toimintamallia yhteistyössä kirjastojen kanssa vastamaan yhä paremmin tulevaisuuden tarpeita.

Melinda teki kuluneen vuoden aikana erityisen ison loikan ja sen käyttö laajeni lähes kaikkiin Suomen yleisiin kirjastoihin.

Melinda – yleiset kirjastot

Tilanne 2022 alussa

- Vihreä: Aurora-kirjastot Melindassa
- PIKI- 2015, Anders- 2016, Vaski-kirjastot 2017
- Kuopio 2018
- Eepos-kirjastot 2018
- Keski-kirjastot 2019
- Satakirjastot 2020
- Heili- ja Lastu-kirjastot 2021
- Kainet-kirjastot 2022
- Joki-kirjastot 2022
- Koha-Suomi 2021
- HelMet-kirjastot, Sierra, 2019

Aluejaot © MML, 2017 Väritys © Kansalliskirjasto/erp

Kansalliskirjasto on tiedeyhteisön ytimessä

Veikko Somerpuro

Uudistunut tutkijapalvelukonsepti

Kuluneen vuoden aikana kehitimme lisää tutkijapalvelukonseptia. Konsepti tuo tutkijoille kirjaston peruspalveluiden lisäksi mahdollisuuksia sekä aineiston monipuolisempaan käyttöön että hankeyhteistyöhön kirjaston kanssa.

Kansalliskirjasto tarjoaa tutkijoille esimerkiksi avointa dataa mm. digitoiduista sanomalehdistä ja Suomen kansallisbibliografiasta.

Dataklinikoille ja luennoille osallistui paljon kiinnostuneita tutkijoita ja opiskelijoita eri korkeakouluista.

Lue lisää tutkijapalveluista kansalliskirjasto.fi.

Ihmistieteiden valtakunnallinen suurhanke sai merkittävän rahoituksen

FIN-CLARIAH-infrastruktuuri tuo ihmistieteilijöiden käyttöön laajat kokoelmat tekstejä, aineistoja sekä työkaluja aineistojen analysointiin ja rikastamiseen.

Suomen Akatemia myönsi joulukuussa hankkeelle 4,6 miljoonan euron rahoituksen vuosille 2022-2023.

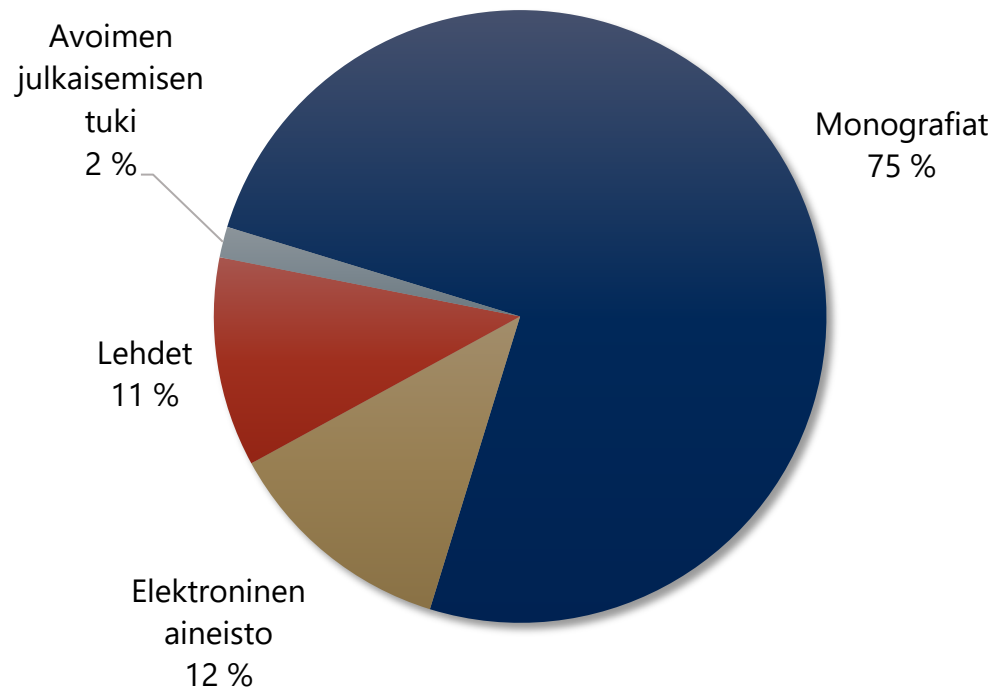
FIN-CLARIAH-konsortioon kuuluvat mm. palvelun rakentamisesta vastaava CSC, Kansalliskirjasto sekä useita palvelun suunnitteluun osallistuvia yliopistoja.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

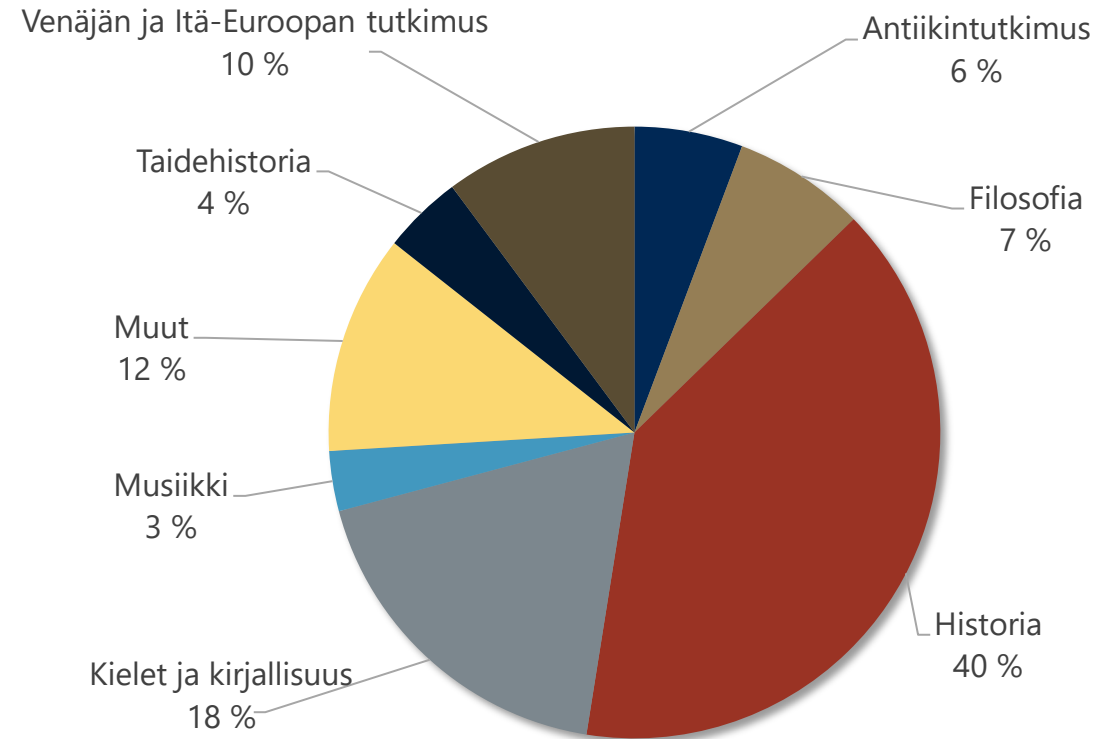

Aineiston hankinta

Tiedeaineisto (555 000 €)

Monografiat

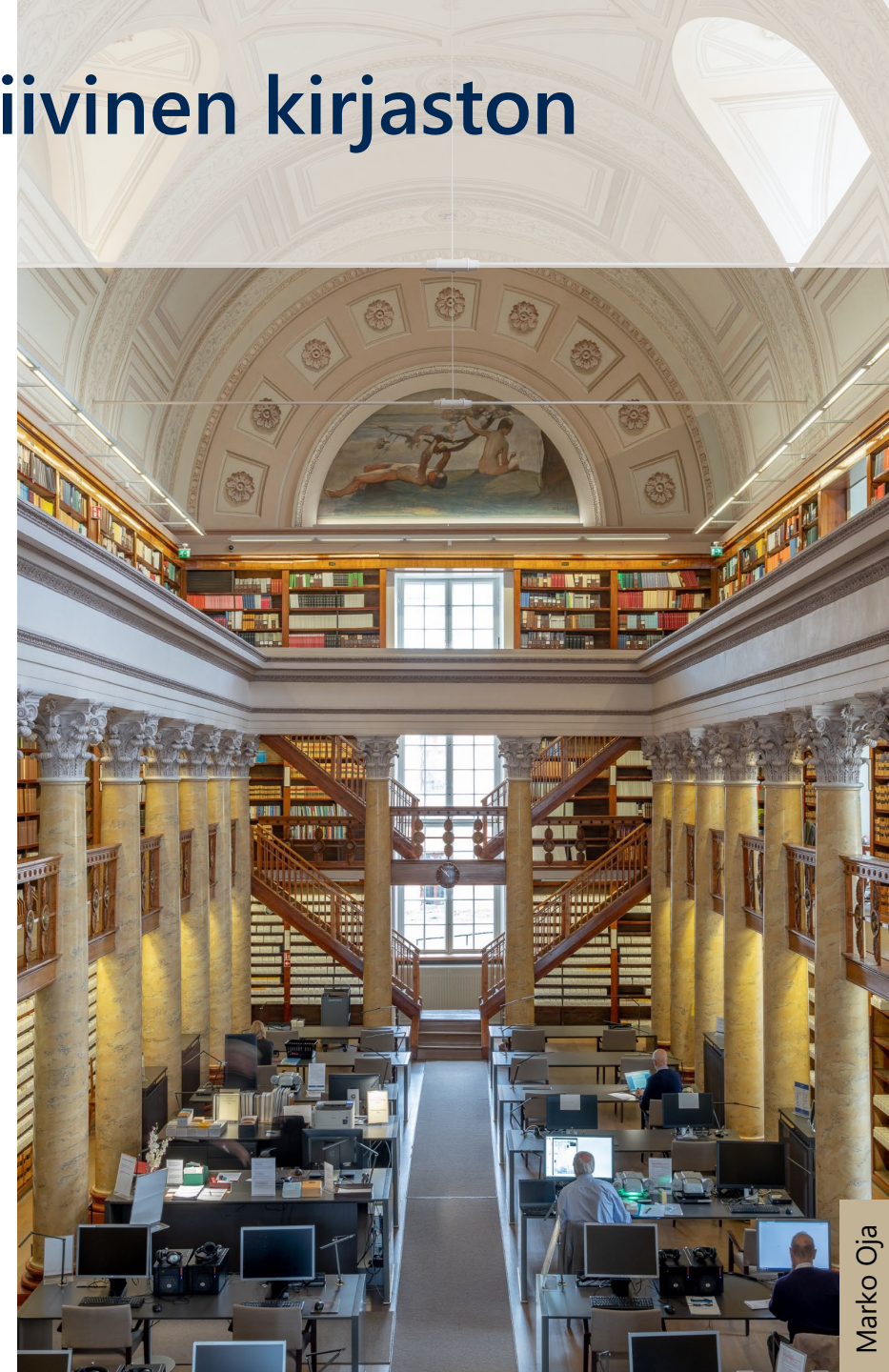

Vuoden Asiakkaana 2021 palkittiin aktiivinen kirjaston palveluiden käyttäjä

Kansalliskirjasto myönsi historiansa kymmenennen Vuoden asiakas –tunnustus-palkinnon Jyväskylän yliopiston väitöskirjatutkija *Kaisa Kyläkoskelle*.

Kansalliskirjasto kiittää Kyläkoskea aktiivisesta kirjaston aineistojen ja palveluiden käytöstä sekä arvokkaasta palautteesta, jota hän on antanut palveluiden kehittämiseksi jo usean vuoden ajan.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

Kansalliskirjasto edistää avointa julkaisemista

FinELib-konsortio edistää tutkijoiden mahdollisuutta julkaista avoimesti solmimalla luku- ja julkaisuoikeuden sisältämiä sopimuksia kustantajien kanssa. Sopimukset toteuttavat kansallisia ja kansainvälisiä avoimen julkaisemisen linjauksia.

Vuonna 2021 FinELibillä oli yhteensä 13 sopimusta kansainvälisten kustantajien kanssa.

Sopimusten perusteella korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkijoiden artikkeleista julkaistiin 5 300 artikkelia avoimena, mikä on merkittävästi enemmän kuin edellisvuonna (2900).

Kansalliskirjasto on sivistyksen ja oppimisen voimavara

Paavo Pykäläinen

Asiakkaat tyytyväisiä kirjastopalveluihin

Koronatilanne rajoitti paikallisten kirjastopalveluiden ja aineistojen käyttöä. Kaikista muutoksista huolimatta asiakastyytyväisyys säilyi korkeana (kouluarvosana 9,1).

Verkkopalveluiden merkitys kasvoi poikkeusoloissa, ja sähköisiä asiakaspyyntöjä ratkaistiin yli 20 % enemmän kuin edellisvuonna.

Järjestimme yhteensä yli 30 erilaista kokoelma-esittelytilaisuutta niin verkossa kuin kirjaston tiloissa. Esittelyihin osallistui reilut 420 opiskelijaa.

Kansalliskirjaston hakupalvelun kansalliskirjasto.finna.fi toiminnallisuuksiin tehtiin kuluneen vuoden aikana asiakkaiden toiveiden mukaisia parannuksia.

Ruutia oppimiseen Finna Luokkahuoneen aineistopaketeista

Finna Luokkahuoneessa julkaistiin ennätysmäärä valmiita aineistopaketteja, jotka tarjoavat helpon tavan elävöittää oppimista peruskoulussa ja lukiossa.

Museoiden, arkistojen ja opettajien koostamien aineistopakettien äärellä oppilaat pääsevät kokemaan historiaa ja kulttuuriperintöä omakohtaisesti.

Luokkahuoneen kävijämäärä kasvoi kuluneen vuoden aikana 25 %.

Tutustu [Finna Luokkahuoneeseen](#) ja kaikkiin [aineistopaketteihin](#).

Oikopolkuja avoimeen tutkittuun tietoon

Tuemme avoimien oppimateriaalien luomista ja käyttöä ja edistään elinikäistä oppimista ja eriasteista opetusta eri oppilaitoksissa ja vapaassa sivistystyössä.

Finnassa julkaistiin [Oikopolkuja tutkittuun tietoon](#) -sisältöosuus, joka johdattaa kaikki erilaiset tiedontarvitsijat kotimaisen avoimen tutkimustiedon äärelle.

Avointen tieteellisten julkaisujen tarjonta kasvoi Finnassa, kun Journal.fi:n tiedelehdet ja uusia julkaisuarkistoaineistoja tuli saataville palveluun. Finnaan valmisteltiin myös nk. Tutkijasalia, jossa on mahdollista käyttää tietosuojattua metatietoa ja aineistoa.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

Ihminen ja luonto -näyttely avautui Galleriassa

Ihminen ja luonto -näyttely esittelee näkökulmia suomalaisten luontosuhteesta sekä luontoa koskevien käsitysten kehittymisestä. Näyttely rakentuu neljän klassisen elementin eli maan, veden, ilman ja tulen ympärille.

Kaikille avoin ja ilmainen näyttely on auki aina elokuulle 2022 saakka kirjaston aukioloaikoina.

Lue lisää kansalliskirjasto.fi.

människan och naturen

ihminen ja luonto

Verkostoyhteistyön kautta kohti tulevaisuutta

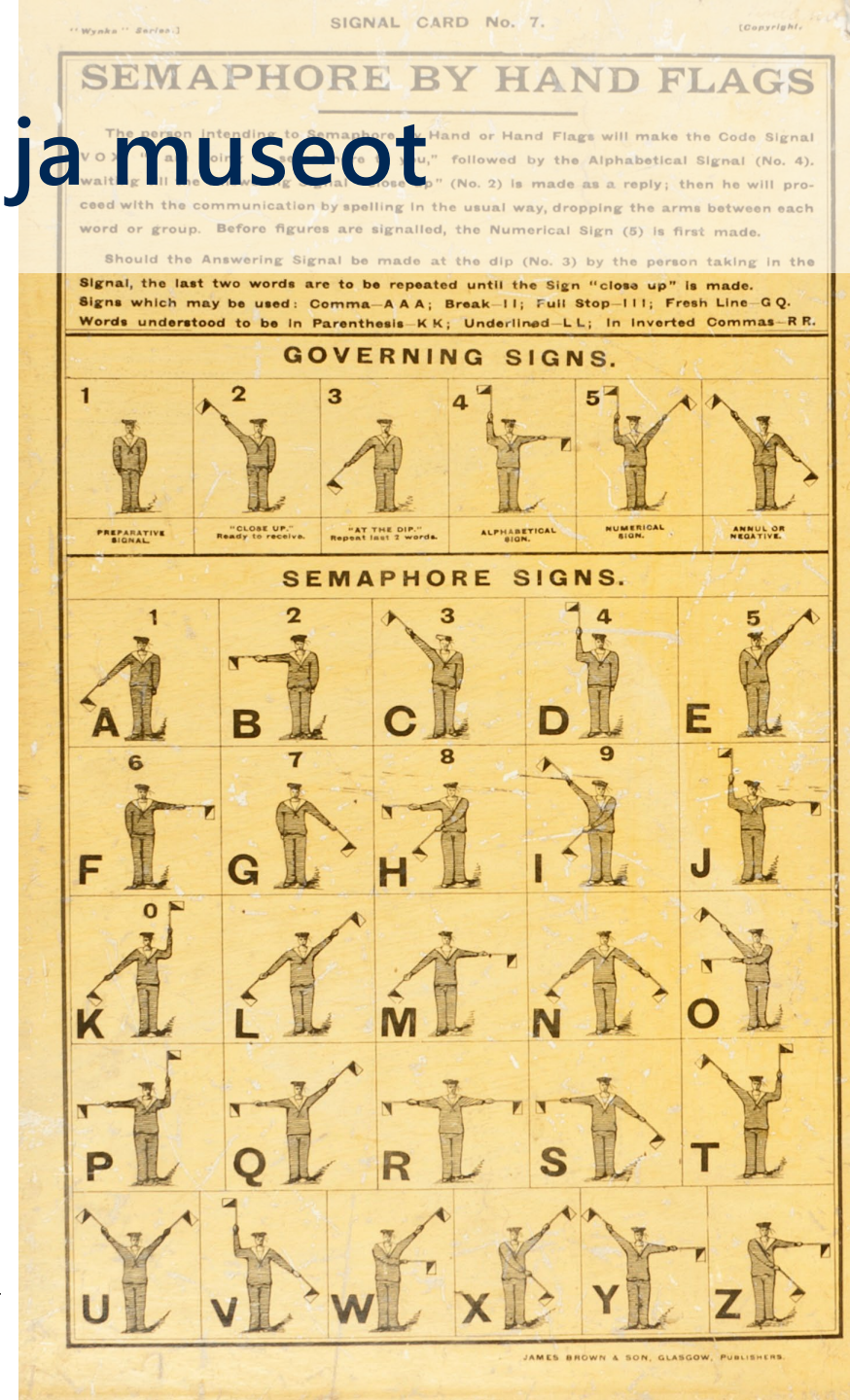
Veikko Somerpuro

Verkostoituneet kirjastot, arkistot ja museot

Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreä pöytä oli yksi toimintavuoden uusista avauksista. Uusi yhteistyöverkosto pyrkii edistämään kulttuuriperintösektorin strategisen tason yhteistyötä.

Kansalliskirjaston koordinoima *Digime*-viestintäverkosto tarjoaa alan ammattilaisille tietoa ja kohtaamisia digitaalisen kulttuuriperinnön teemoista. Vuonna 2021 verkoston tapahtumassa kerättiin digitaalisuuteen liittyviä näkemyksiä Suomelle valmisteltavaa kulttuuriperintöstrategiaa varten.

Brittiläisen lippuviittoilujärjestelmän perusteet

Koulutuksia ja tapahtumia kirjasto-, arkisto- ja museoalojen ammattilaisille

Kaikkiaan ammattilaisille suunnattuihin tapahtumiin (etänä) osallistuttiin yhteensä yli 6600 kertaa, mikä on kolmannes enemmän kuin edellisvuonna.

Lokakuussa järjestettiin Kirjastoverkkopäivät, joiden konsepti ja ohjelma suunniteltiin yhdessä kirjastojen edustajien kanssa. Osallistujia oli 630.

Eryityisesti yleisten kirjastojen osallistuminen tapahtumiin kasvoi merkittävästi vuoden aikana.

Kirjasto-2021
verkkopäivät
26.-28.10.2021

Avoimen lähdekoodin ratkaisut kiinnostavat laajasti Suomessa ja ulkomailla

Kansalliskirjastossa kehitetyt Skosmos- ja Annif-sovellukset ovat levinneet laajaan käyttöön. Kuluneena vuonna Annif-perheeseen liittyi mm. YLE, joka hyödyntää sovellusta artikkelisisältöjen koneavusteisessa asiasanoittamisessa. Muita palvelua hyödyntäviä tahoja ovat mm. museo- ja kirja-alat.

Annif herätti kuluneen vuoden aikana myös suurta kansainvälistä kiinnostusta, ja sen käyttöönottoa valmistellaankin mm. Saksan ja Hollannin kansalliskirjastoissa.

Kansalliskirjastosta on muodostunut kansainvälisestikin näkyvä julkisen sektorin vapaan ja avoimen lähdekoodin ratkaisujen tuottaja.

annif

Kansainvälinen yhteistyö

Toimintavuosi kansainvälisessä kirjastojen yhteistyöelimessä IFLA:ssa oli tiivis, ja kansalliskirjastolaisia oli mukana kolmessa eri jaostossa.

IFLA-työskentelyssä vaikutamme kansainväliseen kirjastoalan kehitykseen suomalaisesta näkökulmasta ja tuomme kansainvälisiä näkökulmia suomalaiseen alan keskusteluun.

Järjestimme syksyllä yhdessä Varastokirjaston ja Helsingin kaupunginkirjaston kanssa pohjoismaisen NordILL-verkkokonferenssin.

www.kansalliskirjasto.fi